

Tartu maakonnas Elva vallas Saare külas Toosi kinnistu (registriosa nr 3177150, katastritunnus 60501:001:0050) eraldisel 1 kavandatud lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes AS A&P Mets volitatud esindaja Klaus Vinkmani 15.04.2025 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Tartu maakonnas Elva vallas Saare külas Toosi kinnistu eraldisel 1 kavandatud lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Klaus Vinkman esitas 15.04.2025 Keskkonnaametile metsateatise, millega kavandatakse lageraie Toosi kinnistu eraldisel 1 7,39 ha pindalal ja 1575 tm mahus. Metsateatis on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris numbri 50001123897 all. Kavandatud lageraie piirneb Alam-Pedja looduskaitseala Samblasaare sihtkaitsevööndiga ja ühtlasi Natura 2000 võrgustikku kuuluvate Alam-Pedja linnu- ning loodusalaadega.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast (otsus on tehtud 15 tööpäeva jooksul arvates KeHJS § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe saamisest).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Lageraiet kavandatakse eraldisel 1 (7,39 ha) hinnangulise raie mahuga 1575 tm. Lageraie eesmärgiks on metsa uuendamine, uue metsapõlve rajamine. Lageraie käigus raiutakse raielangilt kahe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud seemnepuud ja säilikpuud.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Toosi kinnistu asub Tartu maakonnas Elva vallas. Kavandatud raied jäävad alale, kus kehtib Elva valla üldplaneering¹, mis on kehtestatud Elva Vallavolikogu 06.05.2024 otsusega nr 121. Üldplaneeringuga lageraieks kavandatud alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud lageraie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietööl on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

¹ <https://www.elva.ee/elukeskkond-ehitus-ja-teed/planeerimine-ja-ehitus/uldplaneering>.

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Toosi kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspiirkonnas.

Hiinatava lageraiega piirneval eraldisel 2 (0,12 ha) on registreeritud aegjärgne raie. Hinnatava raie mõjualas (30 m servadest³) kagus on 2024. a teostatud lageraiega Kivi kinnistu (katastritunnus 60501:001:0057) eraldistel 1, 2 ja 3 raiutud raiesmik kogupindalaga 3,15 ha. Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Hinnatav raieala asub jänese kapsa-kõdusoo kasvukohatüübis. Eraldisel 1 kasvab küps kase enamusega puistu.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raie otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus lageraie läbi viiakse. Alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme. Lageraie langiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, lageraie ei paikne veekogude rannal või kaldal ega märgalal.

EELIS-e andmetel piirneb kavandatud lageraie Alam-Pedja looduskaitseala Samblasaare sihtkaitsevööndiga ja ühtlasi projekteeritava Alam-Pedja looduskaitseala Samblasaare sihtkaitsevööndiga. Alam-Pedja looduskaitseala kaitse-eesmärgid on loetletud Alam-Pedja looduskaitseala kaitse-eeskirjas⁴.

Alam-Pedja looduskaitseala hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid Alam-Pedja linnuala ja Alam-Pedja loodusala.

EELIS-e andmetel piirneb kavandatud lageraie loodusdirektiivi elupaigatüübiga soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080), mille kaitsmine on Alam-Pedja looduskaitseala ja Alam-Pedja loodusala kaitse-eesmärgiks.

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

⁴ Vabariigi Valitsuse 18.05.2007 määrus nr 153, <https://www.riigiteataja.ee/akt/105072023016>.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatud lageraiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raiete mõju keskkonnamelementidele:

Vesi – raiealal ega selle mõjualas ei asu veekogusid, kavandatud raie mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima - kavandatud raieel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus - kavandatud raie ei mõjuta maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele - raiealal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Raie teostamise järgselt mõjud pöörduvad - langi uuenemine tagatakse metsaseaduse §-s 24 sätestatud korras.

Piiriülest mõju kavandatava tegevusega ei kaasne.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Kavandatud lageraie piirneb Alam-Pedja linnu- ja loodusala. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“⁵.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁶ järgi tuleb elupaikade

⁵ <https://www.riigiteataja.ee/akt/304042017006>

⁶ Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01) lk 21-22.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁷ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Lageraie käigus raiutakse raielangilt kahe aasta jooksul kõik puud, välja arvatud seemnepuud ja säilikuud. Lageraie on kavandatud Alam-Pedja linnu- ja looduslaga piirneval alal.

Kavandatud lageraie piirneb loodusdirektiivi elupaigatüübiga soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080), mille kaitsmine on Alam-Pedja loodusala kaitse-eesmärgiks.

Kavandatud lageraielangi raiumisel avatakse loodusdirektiivi elupaigatüübi soostuvad ja soo-lehtmetsad servas kasvav puistu eraldisel CO160-8 lõunast tormituultele, mis võib kaasa tuua tuulte poolt tekitatavaid häiringuid ca 200 m pikkusel piirilõigul ja servaepektiga kaasneva keskkonnatingimuste muutumise mõjualal. Antud asukohas eraldisel CO160-8 (17,99 ha) kasvab inventeerimisandmete alusel madal soo kasvukohatüübi kase enamuse ja suure täiusega puistu (III boniteet, jooksev vanus 83 a). Arvestades registreeritud elupaigatüübi ja eraldise suurust, siis tormituulte mõju kavandatud lageraiega piirneval alal ja negatiivse servaepekti mõjuala jäävad väikeseks ja lokaalseks ning olulisi muutusi ega häiringuid 79 ha suurusele elupaigale kavandatud lageraie eeldatavalt ei põhjusta.

Kavandatud lageraie jääb registreeritud loodusdirektiivi elupaigast väljapoole ja ei mõjuta oluliselt piirneva loodusdirektiivi elupaigatüübi seisundit ega Alam-Pedja loodusala seisundit.

Metsa kokkuveoteede, laoplati, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga².

Kuna kavandatud lageraie mõjualas ei ole EELIS-es registreeritud teisi Alam-Pedja linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatud lageraie nende kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandavad lageraie ei mõjuta ebasoodsalt Alam-Pedja linnuala ja Alam-Pedja loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Kavandatud lageraie piirneb Alam-Pedja looduskaitseala Samblassare sihtkaitsevööndiga. Mõju kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Alam-Pedja linnu- ja looduslala kaitse eesmärkidega, on käsitletud punktis 3.3.1.2.

⁷ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Samblassare sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on poollooduslike koosluste taastamine ja säilitamine, kaitstavate liikide elupaikade kaitse, vanajõgede ökosüsteemi kaitse ning metsakoosluste liigilise ja vanuselise struktuuri hoidmine.

Kavandatud raialal ja mõjupiirkonna alal ei esine EELIS-e andmetel muid kaitstavaid loodusobjekte ega teisi Alam-Pedja looduskaitseala kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi, mida lageraie mõjutaks.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, looduskaitse- ja metsaseadusega ning eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh puidu kokkuvedu) teostada külmunud pinnasega.

Metsa majandamise eeskirja § 13-st kohaselt tuleb üle viie hektari suurusel lageraielangil kasvavaid säilikpuid või nende säilinud püstiseisvaid osi säilitada vähemalt kümme tihumeetrit ühe hektari kohta.

Looduskaitseseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud lageraiel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseseaduse § 55 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Alam-Pedja linnuala ja Alam-Pedja loodusala, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatud tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatud tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus avaldatakse Ametlikes Teadaannetes.

Eelhinnangu koostaja:

Priit Pääslane

metsahoiu vanemspetsialist

Keskkonnaameti metsaosakond